

111 שיעור - Carrying a ספר תורה to a Shul for a שמחה on שבת by a גוי

- I. **ציבור שאין להם ספר תורה האם מותר להביא להם את הספר תורה דרך** רה"ר גמורה ע"י נכרי משום שיש בו ג' שבותים במקום צורך גדול (א) מלאכה שאינה צריכה לגופה (ב) רה"י לרה"י דרך רה"ר אם לא עמד לפוש ברה"ר (ג) ע"י נכרי
- (א) **יש כלל** דג' שבותים בכרמלית מותר לכתחילה גם לישראל וראיה ממג"א (ש"ז - ד) שהתיר לישראל בעצמו להוציא לכרמלית דבר בצירוף ג' שבותים דהיינו להכניס מרה"י חפץ לאויר כרמלית באופן שלא יבוא לידי הנחה דהיינו שישאר באויר הכרמלית וגם הוא אגוד במקום פטור או רה"י שהוציא החפץ משם דהוי ג' שבותים (א) כרמלית (ב) אויר לבד ואינו מונח (ג) אגוד ברשות אחרת. ועיין עוד ברמ"א (ש"ח - ל"ג) דלא משמע כן ואפשר משום דהתם הנידון על ידי ישראל אבל הכא הנידון בספר תורה ע"י נכרי ושרי
- (ב) **אם יכול להצטרף** מלאכה שאינה צריכה לגופה לשבות אחר להתיר במקום מצוה. ועיין בחכמת שלמה (סוף סימן ע"ח) שמתיר להוציא תינוק לאמר קדיש שהיא אינה צריכה לגופה דרך כרמלית ולכאורה כ"ש הכא שהוא ע"י עכו"ם ובמקום צורך גדול. ועיין באג"מ (ד - ס"ז) שמסכים שהוצאה כזו נקרא משאצל"ג ועיין בשו"ת שבט הלוי (ה - ל"ט) שזה נחשב אינה צריכה לגופה אבל אין יכול לצרף זה לשבות אחר להתיר במקום מצוה. ועיין במהרש"ג (ז - ל"ד) שהביא מדברי הר"ן (פסקי חז"ת) דמשאצל"ג הוא שבות חמור ואסור ע"י נכרי ואפילו בצורך גדול כמו כבוי דליקה. וכ"כ בתשובות רע"א (י"ז) דלא מצינו לככות נר ביו"ט א' ע"י נכרי לצורך תשמיש המטה. אבל מהמג"א (צסימן ע"מ) דמתיר קציצת הצפרניים לטבילת אשה משום שבות דשבות לא משמע כן. אפשר שאני התם שיש גם שנוי באיכות הנפעל שהיא בשניה ולכן מותר. וצע"ג אם זה נקרא שבות דשבות עיין במ"ב (ש"ז - ל"ז) שמשאצל"ג יכול להצטרף לשבות
- (ג) **ועוד יש מחלוקת** בין תוספות (עירונין ל"ג ד"ה והא) ורשב"א (שנת ל"ז) ועוד ראשונים אם הוצאה מרה"י דרך רה"ר חייב מן התורה. והט"ז (סימן עמ"ו - ז) ושו"ע הרב (סימן עמ"ז - ט) וחזו"א (ס"ז סוף ס"ק י"ט) פסקו כהרשב"א והריטב"א והרמב"ם שהאיסור רק מדרבנן וע"י נכרי הוא שבות דשבות במקום מצוה. ועיין בספר מלכים אמניך (דף ק"ה) שהביא משערי ציון (סימן ח) דאמר הגרי"ד מבריסק דאף אם העכו"ם עומד לפוש ברה"ר מ"מ לא צוה להעכו"ם שיעמוד ואינו מעצם השליחות ועיין עוד בשו"ת בצל החכמה (ו - י"ז) שדן אם מותר לשלוח נכרי זקן שיביא תבשיל מרה"י לרה"י דרך רה"ר פְּשָׁפְרוּר לנו שיצטרך לעמוד ברה"ר כדי לנוח וצ"ע בדבר. ועיין בשמירת שבת כהלכתה (ל - הערה קמ"ז) דאם רגילים לנוח באמצע הדרך אם שוב יעקור ממקומו כדי להביא ליהודי את האוכלין מרה"ר לרה"י חשיב כנעשה לצורך היהודי. וע"ע (צסימן ע"ו - ח) בבה"ל (ד"ה "לזכור") דאם כיבה הנכרי נר ושוב הדליקו חשיב עדתיה דנפשיה. ויש לחלק דכבוי נר הוא טעה בדבר אבל בהוצאה אין זה גרף טעות אלא דרך רגילות לעמוד.
- (ד) **ועוד ששיטת** הבעל העיטור שהובא בר"ן (סוף פרק ר"א זמילה) דמותר לומר לנכרי להדליק את הנר לצורך סעודת שבת ועוד יש כמה ראשונים הסוברים כהבעה"ע והם ספר המנהיג (הוצא צש"ת הרש"א - קמ"ח) ספר המכריע (ל"ו) והמאירי (שנת ק"ל:) ועיין ברמ"א (רע"ו - ז) דיש לסמוך על זה בשעת הדחק ורק במקום שאין צורך גדול יש להחמיר. ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (ז - מ"ז) שיש לסמוך על דברי הרמ"א אפילו הרבה מהגדולים חולקים עליו. והביא הגאון הנצי"ב בהעמק שאלה שלפי נוסחא של השאלות לא שמענו איסור אמירה לנכרי אלא מדכתיב ודבר דבר. וממילא שפיר י"ל דחפציך אסורים וחפצי שמים מותרים. ושלא במילה בלבד התיר הבה"ג שבות דאמירה לעכו"ם אלא ה"ה בכל מצות וצרכי רבים. גם הכאת ספר תורה דרך רה"ר

(ה) **ועוד טעם להתיר** עיין בספר אמרי בינה הלכות שבת (סימן י"ג) דכתב בשם הראב"ה דכשאפשר לעשות בהיתר ליכא איסור אמירה לנכרי ולכן ברה"ר דיכול להביא ע"י מחיצות בני אדם מותרת האמירה לנכרי ועיין ברמ"א (שכ"ה - י) ויש מתירין אף לכתחלה להביא משקה דרך רה"ר ע"י נכרי * ויש לי שאלה גדולה אם יש להתיר משום הטעמים הנ"ל למה אסור לומר לנכרי להביא איזמל דרך רה"ר יש ג' שבותים במקום מצוה גדולה. ועיין בבה"ל (של"ח ד"ה "וע"ל סימן ע"ז") שאם פשע אסור לאמר לנכרי להביא האיזמל דרך רה"ר אבל דרך כרמלית מותר. ונידן דידן בספר תורה לא נקרא פשע ומותר.

II. אם יש איסור להביא להם את הספר תורה ע"י נכרי משום דאין זה כבוד לספר תורה. ועיין במלכים אמניך (דף רס"ז - ותקנ"ו)

(א) **עיין ברמב"ם** הלכות ספר תורה (פרק י - ח) דכל הטמאים ואפילו נדות ואפילו כותי מותר לאחוז ספר תורה ולקרוא בו שאין דברי תורה מקבלים טומאה אלא שהשו"ע ביור"ד (רפ"ג - ט) השמיט את הכותי וצ"ע

(ב) **ובספר השומר אמת** כתב דילכו לבית הכנסת אחר ואם לאו יאמרו ברמז לגוי שיביא ספר תורה. ומשמע מדבריו שאם אפשר לציבור ללכת לביכנ"ס אחר יעשו כך. ורק אם אי אפשר ללכת לביכנ"ס אחר יאמרו לנכרי שיביא ס"ת. ונידן דידן נראה שהוא בגדר אי אפשר ללכת.

(ג) **הוצאת ס"ת לקראת הגמון בשבת ע"י נכרי** כתב בבית לחם יהודה על גליון השו"ע יור"ד (רפ"ג) בשם הרדב"ז. "ואם אי אפשר בענין אחר מותר להוליכו על ידי עכו"ם ולא ע"י ישראל שאין כבודו של ספר תורה שיחללו עליו שבת." וטוב יותר להוליכו פחות מד' אמות או להוליכו אנשים הרבה זה נותנו לחברו וזה נותנו לחברו אין זה חשיב זלזול שבת. ואפילו אם ילכו עשרה אנשים עם הס"ת לכבודה עה"ש (רפ"ג - ח)

(ד) **ציבור שאין להם ס"ת כשר לפרשת זכור כי התפירות נקרעו** אם מותר לומר לנכרי שיתפרנו בגידים. עיין במלכים אמניך (דף רס"ו) דאפשר לסמוך במקום מצוה על בעל העיטור ואפילו להפמ"ג במשבצות (תקמ"ה) שמסתפק אם כשר ע"י תפירה של א"י מ"מ ממנ"פ מותר. דאם תפירות נכרי פסולה אין כאן מלאכה ואין איסור בדבר ואם התפירה כשרה אפשר אולי לסמוך על בעל העיטור. ועיין בשעה"צ (תרי"ה - ח) לענין שבות דשבות במקום ספק קיום מצוה דלחיי אדם אסור ולא"ר מותר.

(ה) **ועיין בשו"ת האלף לך שלמה** (קמ"ג) שכתב דבזיון לטלטל ס"ת ע"י נכרי או קטן

(ו) **ועיין בספר שערי אפרים** (דף קכ"ד) ובשערי רחמים (כ"ג) שמרגלא בפי המון שאין מטלטלין ס"ת ממקום למקום רק אם יהי' קורין בסה"ת ג"פ הוא טעות והאריך בזה הספר ילקוט אברהם וצריך דוקא מקום חשוב כארון וכדומה

למעשה) אמר לי הבעל רבבות אפרים שיש להתיר בנידן דידן מטעמים הנזכר למעלה וגם הגאון רב מנשה קליין אמר לי שיש להיתר אפילו ברה"ר הבאת ספר תורה בנידן דידן. ושוב אמר לי שאפשר לאסור משום שצריך לעשות הבר מצוה במקום שמתפללים בכל השבתים ולא במקום אחר כמו מלון שהוא בדרך כלל מקום טומאה. ושמעתי שהדיין פאזען לא רצה להתיר משום כבוד ספר תורה וטוב לבדוק את הקריאה קודם השבת וחכם עיניו בראשו